

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

<p>Szerkesztőség: Főttér 27. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők. Megjelen minden vasárnap reggel. Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<p>Előfizetési díj: Egész évre 4 ft. Félévre 2 ft. Negyedévre 1 ft. Hirdetéseket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít. Egyes szám ára 8 kr.</p>	<p>Kiadóhivatal: Weisz Márk könyvkereskedése, hová az előfizetési és hirdetési díjak küldendők. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyilttér petit sora 30 kr.</p>
---	---	---

Március 15.

A szabadság pirkadó hajnalának közvetlen megszólítása ez volt: polgártárs. Nincs az osztály egyenlőségnek közvetlenebb megszólítása, mint ez. Ma negyvenkilenc éve e szóval köszönté magyar a magyart, ha főuri volt, ha szegény. Legendává kellene a véremléküli népszabadság napjának, március 15-ének lennie, mert e nap volt a magyarra a történelemnek második dicső korszaka. A márciusi ifjuság egyik vezetője, Irányi ugyanis ma 49 éve mondotta, hogy a történelemnek voltaképpen két nagy eseménye volt: egyik a kereszténység, mely egyenlővé tett minden embert az Isten előtt, másik a francia forradalom (mely a magyar önvédelmi harcnak impulzust adott) mely egyenlővé tett a törvény előtt.

Ha rekriminálni, sopánkodni lehetne e napon!...

Negyvenkilenc éve, hogy a hazafias szellem túlaradása kivitte, miként tételes törvényeink legyenek az osztályegyenlőségről s hajh! — hol vagyunk ma az elméletben istenített demokraciánkkal? Pedig e szóval: polgártárs, élt negyvenkilenc

évvel minden ember! Az érintkezés közvetetlensége ilyen-e 49 év után?

Nem adunk rá feleletet, mert nem a kritikai vizsgálódásoknak napja ez, de az örömé, a hazafias felbuzdulásé.

Aki sajátjává tette azon meggyőződést, hogy a történelem a tudományok anyja, az nem hunyhat szemet a korszakalkotó dicső napok eszményeire; a kinek lelkében kiolthatatlan lánggal lobog az édes magyar hazairánti olthatatlan szeretet: mindenkor kegyelettel s lelkesültséggel magasztos érzetével köszönti a március 15-ik napját.

Megelevenülnek lelki szemeink előtt e napon mind ama fenséges jelenségek, melyek közel egy félszázaddal ezelőtt bámulatra ragadták a világot s örömmel borítják hazánk minden nemesen érző fiának szívét: mintegy megmozdulni látjuk a sirokat, azok üregéből — habár csak egy percze — feljönnek dicső apáink szellemei. „Ki a multak emlékéit hiven örözni nem képes szívében: jelen és jövő boldogságnak dicső esernőjét építeni, alkotni képtelen.” Ki megfelelkezik a volt jókról, nem méltó Istennek újabb áldó kegyelmére.

Joggal örülhet ma e hazának minden főrangú fia, mert büszkén tekinthet vissza az emberi szeretet ama magasztos fényére, midőn a magas rangnak önkényét, saját akaratukból magukhoz emelték embertestvéreiket, lemondottak ősi jogaikról kiváltságaikról s megfenni igyekeztek az egyenlőség, testvériség, szabadság szép koszorúit.

Örülhetnek e napon minden népből és nemzetiségből való polgárai e hazának azon tudatban, hogy ama naptól fogva, nyelv és vallás különfélesége nem képez többé gátot, hogy a legmagasabb társadalmi állásokra is felküzdhesse magát az, kit tudományos képzettsége, elismerést érdemlő hű munkássága erre alkalmassá tesz, lett legyen anyanyelve magyar, tót, vagy oláh — térden, állva, vagy csak a fejét meghajtva, imádja bár az Istent, ki mindnyájunknak szerető édes atya, — festetlen deszka, vagy kétágu koronával díszített bölcsőben aludta bár gyermek álmait.

A március 15-iki ünnepek arra kellenének, s arra valók lennének, hogy tegyünk fogadalmat, legyünk valóban magyar honpolgárok, — szeretvén szívvel lélekkel e hazát, Le-

TÁRGYA.

Március 15.

Légy üdvözölve március Idusa,
Hazám szabadságának hajnal csillaga;
Napod ragyogja be fényvel az eget
És tündököljön mint az Istenség maga.
Gyujts most szövétneket, világíts a multra:
Örökkényű napunk, március Idusa.

Gyászfelhő borult a haza egére,
Örök sötétségbe látszott borítani azt;
De a magyarok hatalmas Istene
Ránk mosolygott s adott virágnyló tavaszt.
Virágos kert fakadt a honfi szivekben:
Szabadság nyílt bennök, égő honszerelem.

Talpra állt a nép, lerázta bilinesét,
Hangzott a harci kürt: esatára magyarok!
Pengeté lantját a nemzet dalnoka:
Haljunk gyászos halált, vagy legyünk szabadok!
Dörgött az ágyu, villogtak a kardok —
Dallás levették hősi halált haltok.

És ez a vén föld, mely századokig állt,
Villámgyorsasággal forgott a nagy ürben...
A magyar gazda lett ősei földén,
Szabadságról regélt kis családi körben.
Az édes anyaföld virágozott, virágozott,
Élvezte az arany, dicső szabadságot.

De a kientott vér még nem volt elég,
Ismét vérbe furdott a hon egén a nap;
Sűrűk lettek a bitófa — kereszték:
A nemzet nagyja halált vagy börtönt kap.
Siralom völgygyé lett Magyarország földje...
Szomoruan hullott rá az Isten könyje.

Pirkadt a hajnal fönn a hegyek ormán,
Fővirradt a magyar dicső szabadsága;
Szabad hazában él, fejlődik e nemzet,
Ezeréves földjét imádkozva áldja...
Március Idusa! szent örökké neved:
Minden igaz magyar ünnepet ül veled.

Sághy Mihály.

A március 14-iki népgyűlés.

— Emlékezés az 1848 márciusi napokra. *) —

Március 14-én tartatott meg a tervezett nagygyűlés. Az ellenzéki kör (uri és zsidó utca sarkán) mely nemzetiségű zászlókkal volt földszítve, már korán reggel megtelt válogatott közönséggel. Az elnöki emelvényen Klauzál Gábort, Nyári Pált, Fényes Eleket, Irányit, Petőfit, Jókait, Egressi Gábort, Buljovszky Gyulát, Irinyi Józsefet, Vasvári

*) Gracza György kollegánknak „A magyar szabadságharc története” című nagyszabású munkájából vesszük át ezt az e napokban rendkívül érdekes, aktualis részt.

Pált, Vachot Imrét stb. lehetett látni. Körök a jurátusok lelkes csoportja sorakozott. S míg bent a teremben látható izgalommal várta a közönség a gyűlés megnyitását: azonnal lent az utcán több ezernyi tömeg verődött össze, lesve az eredményre. A kapualja, a lépcsőház, a folyosó telve volt szorongó emberáradattal.

Századok óta ez volt az első nyilvános népgyűlés, a széttagolt magyar társadalom legelső összeforradása, szabad polgárok szabad gyülekezete.

Az első szónok Irinyi volt. Az elnöki szék előtti asztalra állva tömör jelölésben tárta föl a politikai helyzetet, Majd rámutatva a külföld reform mozgalmaira, indítványt tett, hogy a magyar nemzetis, határozottan kifejezett pontokban fejezze ki kívánságát s e kívánságok petíció alakjában terjesztessenek föl az országgyűlés elé. Erre szakadozottan olvasta föl a petíciót, mert minden pontját megéljeneztek. Különösen a tizenkét pontot fogadta tomboló lelkesedéssel a közönség.

Ezután Vasvári Pál kért szót. Harsány hangon folyékony előadásban azzal toldotta meg Irinyi javaslatát, hogy a petíciót küldöttség vigye Pozsonyba, sőt ha kell, menjen el küldöttség egyenesen Bécsbe, a királyhoz. Az indítványnak különösen az utolsó részét fogadta roppant tetszéssel a közönség.

gyünk igaz testvérek, kiket önzetlen szeretet csatol egymáshoz.

Igy kell méltóan megünnepelnünk a március 15-ét. Rakjuk le az irigység, vallás és faj gyűlölet nehéz jarmát, törjük ketté a szerencsétlenség, rut önzés rabigáját. Legyen boldog ismét a magyar.

A Keresztény gőzmalom sorsa.

Mult vasárnap, f. hó 7-én d. e. tartotta a csongrádi Keresztény gőzmalom részvénytársaság rendes évi közgyűlését, melyen a választmány által bemutatott zárszámadást nem fogadva el, a részvénytársaság vagyona újbol leltározását s a zárszámadások felülvizsgálását határozta el.

Hogy a részvénytársasági közgyűlés ily nemű határozatot fog hozni, az a kibocsátott zárszámadások s az ezzel kapcsolatos igazgatói jelentés átnézete után bizonyosra volt vehető. Hogy mi mégis a közgyűlés megtartása előtt ehhez a dologhoz hozzá nem szoltunk, s csak most, a közgyűlés megtartása után teszszük meg észrevételeinket, annak oka csupán az, mert a részvénytársaság részvényeseinek elhatározását befolyásolni nem akartuk.

A Csongrádi Keresztény gőzmalom részvénytársaság részvényesei, csekély kivétellel valamennyien csongrádi polgárok lévén, jogosnak véljük tehát azon eljárásunkat, ha most már a közgyűlés megtartása után, (mert hiszen közérdekű dolog) rámutatunk azokra az okokra, melyek által a Keresztény gőzmalom oda jutott, hol ma áll, hogy a zárszámadások passivái miatt a választmány által bemutatott zárszámadásokat visszautasítani volt kénytelen s rámutatunk arra a helyes utra, s azokra az eszközökre, melyet követve, s melyet

használva, a Keresztény gőzmalom mai helyzetéből kiemelhető.

Hogy a Keresztény gőzmalom részvénytársaság a XII. üzlet év végén a részvényesekre nézve annyira sajnos passiv sikerhez ért, annak oka leginkább a részvénytársaság ügyvitelében keresendő. Major István után Kuklies György s Kuklies György után az 1889. év kezdetétől 7 éven keresztül Nagy Pál Imre volt a Keresztény gőzmalom részvénytársaság igazgatója. Az első üzleti évek eleje megszülte a Major-féle pört s hátra hagyott mintegy 46 ezer forint adósságot, melynek nyomása alatt feülgödve, jutott el az előző évi üzleti veszteségéhez.

Midőn Nagy Pál Imre s társai a Keresztény gőzmalom igazgatását, annak vezetését átvevtek, a megalakítás alkalmával kilátásba helyezett nagy osztalék semmibe menése által elkeseredett részvényesek óhajainak engedve — dacára a társulatnak oly óriási összegre rugó tartozásaira, a részvényeseknek oly magas osztalékot adtak, hogy ahhoz megközelítő a régebbi adósság nélküli, biztos és szilárd alapon nyugvó intézetek sem voltak képesek adni. A magas osztalékok folyósítása által az adósság csak lassan fogyott s így a kiadott osztalék után is fizették a pénzintézeteknek járó kamatot, mit megkímélhetek volna, ha a kiosztott osztalékot évről-évre az adósságok törlesztésére fordították volna, igaz, hogy néhány évig nem lett volna osztalék, de a mai XII. üzlet év végeredménye sem lett volna veszteség.

Előidézte a mai állapotot az évenként felületesen egybeállított mérleg s annak különösen a fa-letári része, melyben a faanyagok rendszerellenes módon nem az előállítási, hanem az eladási áron voltak felvéve, ami azt idézte elő, hogy az 1896. évben,

amidőn a valóságot megközelítő leltárt készítettek, a mult nyereségei elenyésztek s kitűnt, hogy 3—4 év óta csak annyit nyerhetett a részvénytársaság, mennyi épen a költségeket fedezte.

Egy másik tényező is befolyásolja az előző években kimutatott nyereség magasságát, u. i. az épületek és gépek értékesítésére esékély összeget, illetve százalékokat írtak le, ami előidézte azt, hogy a társaság vagyoni állapota mindig nagyobbak volt kitüntetve, mint a mennyit tényleg ért s ez által a nyereség magasabb, következetesen az adó is több lett s így tehát a jogosan megillető 2—3000 forint adó helyett, hozzá szoktatták magukat az 5000 forintos adófizetéshez is, melyet különösen az által lehetett volna csökkenteni, ha a faletár a valóságához hűen, az épületek és gépek értékesítését a tapasztalatokhoz mérten állították volna össze, ami által a nyereség s vele az adó is csekélyebb lett volna. Amde, mint látszik a Keresztény gőzmalomnál, a nyereség fogyásával a népszerűség fogyása is vele jár s ez lehetett az oka, hogy Nagy Pál Imre, a társulat 7 éven át volt igazgatója ezt a helyes irányt mindenkor ellenezte.

Az előző években veszteség- és nyereség számlán vezetett 35,000 frt, még a Major-féle rendszerből keletkezett, mikor is a kitüntetett nyereségek az említett számlán összehalmozódtak — ezen összeg már rég leirandó lett volna annális inkább, mivel azok a nyereségek is csak látzólagosak voltak, a mint a Major-pörbéli szakértői vizsgálatok is beigazolták és sajnos, hogy ezen nem levő összeget a tartalék alap számlán 41,043 frt 59 krban a jelenlegi zárszámadásban is kimutatták, holott ha 41,043 frt 59 kr. tartalék alapjuk

— Úgy van! kiáltották többen. Menjünk Bécsbe; forduljunk egyenest a királyhoz. Vasváry a 21 esztendő, magas termetű tüzes szemű ifjú — mint egy szemtanu feljegyezte — ez első fellépésével azonnal megnyerte az egész közönség rokonszenvét.

Klauzál Gábor, ki tekintélyével, tudásával, szónoki erejével egyaránt uralkodott a forró vérű ifjuság, mint a higgadtabb közönség között, bajt sejtett. Azt hitte vagy kudarc leszzen a vége, vagy pedig a visszautasított nép ingerültsége ép úgy mint Párisban, itt is zendülésben tör ki. Azt ajánlotta: adják be a kérvényt az országgyűléshez százezrek aláírásával hogy azt lehessen ezután mondani: ime, ez a nemzet kívánsága. A többség elfogadta volna, de Irányi Dániel kívánta a Vasvári által javasolt határozatot. Nem lehetett határozatot hozni, a népgyűlés zajongva oszlott szét.

Az ifjuság rendes gyűléshelyére a Pilvax — kávéházban vonult (most Koronaherczeg-utca 7.) ott beszélgetnek, vitatkoznak csoportokba verődve, a mint egyszerre egy 17-18 éves fiatalember rohan a kávéházba, minden köszönés nélkül felugrik a billiárd asztalra és harsány hangon kiáltja.

— Uraim! Most jöttem a hajóval, a pozsonyi ifjuság küldöttje vagyok. Nagy hit

hozok. Bécsben kiűtött a forradalom. Metternich megbukott, a nép barikádokat emel és fegyverkezik!

— Vilámapásként hat e riasztó hír a jelen levőkre. Egy pillanatra mély esönd áll be. Az arcokon meglepetés. Mindenre készek voltak, csak nem arra, hogy Bécs megelőzze őket.

A pillanatsnyi esődet eszögő, érces hang töri meg.

— Ime a forradalom görgetege már itt zug a közeli szomszédban. És mi tétovázunk? Nem; cselekedni fogunk.

Mindenki odatekiint a honnan e hang jön. És ott állott, egy asztal tetején Petőfi Sándor, mellén összefont karokkal. Nyakig gombolt egyszerű attilla simult hajlékony termetére. Beesett halvány arcát pirosra festé az izgalom, mély tűzű fekete szemében szokatlan láng gyult ki.

Egész valóján — mint egy szemtanu beszél — esodálatos, megdöbbenő vonás ömlött el. Olyan volt e porcban, mint a közeledő forradalom olimona.

Igaz, úgy van — cselekedni fogunk — zugták Petőfi után az ifjak.

E közben más oldalról is megerősítés nyert a bécsi forradalom kitörésének híre, a lapok is kaptak róla megbízható biteles tudósítást.

A hír futó tüzként terjedt el az egész városban, mindenütt a legnagyobb izgalmat okozva.

A Pilvax csakhamar megtelt közönséggel, az uri utcán járó kelők sokasága lepte el. Irinyi és mások után Sükei Károly jó nevű írői beszélt, a ki szervi hibában leledzett, hebegett.

— Nagyon szépen, nagyon okosan beszélt Klauzál polgártárs, de nem olyan időket élünk most, hogy az okos emberek tanácsára kellene hallgatni.

Kaczagás támadt e tréfás, de az akkori viszonyokat találóan jellemző közbeszólásra. De véglegesen nem tudtak határozni, ekkor Vajda János kiboutakozik a tömegeből, az ajtóhoz rohan és azt becsukja.

Uraim! addig innen ki nem mennek, mig nem határoznak. Ez hatott. Átnézték a 12 pontot, hogy a változott viszonyokhoz alkalmazzák. Elhatározták követelni a politikai foglyok szabadon bocsátását. Éjjelre kiosztották a szerepeket. Március 15 ének viradtával hazaszéledtek az ifjak, kik a merész, sőt talán végzetes dolgokra készültek...

volna, az annyit jelentene, hogy ugyanannyi fogyó tőkékünk van és akkor pedig adósságnak a mérlegben szerepelni nem lehet. Könnyű volt tehát 4068 frt 41 kr. üzleti veszteséget annak a terhére írni, és abból fedezni a mi miénk.

Nagy hiba volt, hogy a Keresztény gőzmalom igazgatósága eltért attól, amiben az ő köre az alapszabályokban megállapítva van. Az alapszabályokban a Keresztény gőzmalom részvénytársaság célja nem az, hogy kőműves munkával egybekötött vállalatokba bocsájtkozzék, nyereségre gabonát vásároljon, hanem, hogy: első sorban a helybeli és vidékbeli lakosság szükségletére a gabonaműveket vámszedés, vagy örlési díj fizetése mellett lisztművekké örölteti, másodsorban pedig saját gabonaműveiből lisztműveket állít elő s azzal kereskedést üz; végül, hogy a malommal összekötött gőzfűrész által feldolgozott épületfák és esetleg tűzifákka likereskedést üz. Ebben sem vállalatról, sem gabonával való kereskedésről nincs szó.

A társaság mai adóssága mintegy 7—8000 frtot tesz ki, ami meg már a többi hibákkal egyetemben elvitázhatalanul a Nagy Pál Imre érdeme. Annyi már is bizonyos, hogy annyi szakképzettséget csongrádi ember nem tud a Keresztény gőzmalomba vinni, mint a mennyit Nagy Pál Imre onnan elhozott s épen ez okozta, hogy 8 évig tudta a részvénytársaságot úgy tákolgatni, hogy évenként csak számokban volt a 10—18 ezer forint nyereség.

Enyit a részvénytársaság multjáról. A jövőre nézve pedig a mi véleményünk szerinti helyes eljárás a következő volna:

Az első lépésre a részvénytársasági közgyűlés megtette kötelességét az által, hogy a bemutatott zárszámadásokat el nem fogadta, a másik lépés az lenne, hogy szakértők meghallgatásával oly leltár vétetnék fel, mely a valóságnak tényleg megfelelő, melyből törülni kell azt a 41,043 frt 41 kr. tartalék tőkét, mely csak papiroson létezik s az így helyes uton haladva megállapítani a társaság tiszta vagyonát. A második lépés az alapszabályok 26. §-ának módosítása lenne, melyben kifejezést nyerne az, hogy a részvénytársaság ügyeinek vezetésére csak szakképzett egyén választható és nem évről-évre, hanem legalább is hat évre, mely igazgató köteleztetnék arra, hogy a részvénytársaság épületében lakjon s a részvénytársaság ügyeiben való távolléte leszámításával, minden idejét az alkalmazottak működésének éber figyelője s erélyes ellenőrzője legyen.

A szakképzett igazgató alkalmazása által meg lesz óva a részvénytársaság attól, hogy igazgatóit a saját költségén és kárán tanítsa meg a társaság ügyeinek vitelére, s az

esetleges vételek és eladásokkal nem történnék olyan baklövészek, melyek által a részvénytársaság óriási összegeket veszít, milyennek az igazgató ez évi jelentésében is nyoma van.

Ha így, vagy legalább is ehhez hasonló formában jár el a részvénytársaság, meg lesz óva attól, hogy esőbe kerüljön, e város közönsége pedig a részvénytársaság esetleges bukása esetén könnyen köthető örletési kartelltól, melynek esetleges létrejövele által Csongrád város közönsége óriási tehernek elviselésére kényszerítettetnék. A részvénytársaság fennállása nem csak a részvényesek érdeke tehát, hanem a közönségé is, ezeket vegyék szemügyre a részvényesek s jövőben teendő lépésükben ez legyen előttük az irányadó.

UJDONSÁGOK.

— **Személyi hír.** Dr. Tergina Gyula vármegyének királyi tanfelügyelője f. hó 11-én este városunkba érkezett, hogy a községgel az összes tanintézetek államosítása ügyében a szerződést megkötse. A közgyűlés érdemileg az ügygel 13-án foglalkozott, a hol is az iskolák államosítását csekély módosítással elfogadta. Dr. Tergina Gyula úgy az elemi mint a polgári iskolákban pénteken látogatásokat tett és a tapasztalatok fölött megelégedését nyilvánította. Tegnap délután vissza utazott Szegedre.

— **Március 15-ikét,** városunk minden egylete és köre társas vacsorával ünnepli meg, még pedig a Casinó, az ipartestület, a szabadelvű párt egygyütiesen. Azonfelül a polgári kör és a 48-as párt. — A Pannónia szállóban dícső szabadságharcunk 49-ik évfordulóját iparos ifjuságunk is megakarván ünnepeini, miért is kívánságukra f. hó 14-én este a Pannónia színpodában párton kívüli társas vacsora rendeztetik. A vacsorát táncz fogja követni.

— **Közgyűlés.** Népes és nagyfontosságú közgyűlést tartott f. hó 13-án szombaton 10 órakor a községi képviselő testület, melyen nem kisebb horderejű ügy nyert elintéztést, mint az összes népoktatási intézeteknek államosítása. E. hó 11-én d. u. táviratilag értesítette Dr. Tergina Gyula vármegyei kir. tanfelügyelő ur a községi előljáróságot, hogy az államosítandó intézetek szerződéseinek tárgyalására rendkívüli közgyűlést hívjon egybe. A közgyűlés az ügy fontosságához mérten elég népes volt s az akadékoskodók érdeme, hogy az elég hosszasan is tartott. A közgyűlésen az államosítandó intézetek szerződésére nézve számos nézeteltérés merült fel, mely nagyobb vitákra adott alkalmat, a közgyűlés végeredménye mégis az lett, hogy az állam által leadott szerződés csekély hozzáadásokkal 23 szóval 7 ellen elfogadtatott s így az 1897/98. tanév elejétől összes népoktatási intézetek az állam kezelésébe mennek át, mely a mellett, hogy a községre nézve elvitázhatalan teher könnyebbülést hoz, egyúttal a tanítóknak is jobban biztosítja a megélhetést, a mennyiben az elemi iskolai tanítók legkisebb fizetése 500 frt s legalább 150 frt lakbér lesz, a polg. isk. tanárok pedig rangosztályokba lesznek beosztva, mely által az ő javadalmazásuk is emelkedik. Az államosítás ügyével különben az az idő hiánya és terszűke miatt jövő számunkban fogunk részletesen foglalkozni.

— **A csongrádi áll. segélyezett közs. polgári fliskola,** a magyar nemzet újraébredésének emlékére f. évi márczius 15-én d. e. 9 órakor, a polgári iskola rajztermében iskolai ünnepet rendez, melyre van szerencsém a t. szülőket, tanúgy barátokat és az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívni. Farkas Béla s. k. igazgató.

— **Halálozás.** Dr. Filó Tihamér Szent-tes város tiszti ügyésze és a szentesi 48 as párt elnöke a f. hó 6-án életének 32 ik évében elhunyt. Filó Tihamér dr. egyike volt a szentesi intelligencia legrokonszenvesebb tagjainak, akinek elhunytát szülei testvérei és számos barátai siratják. Nyugodjék békében!

— **Homoki furfang.** A csongrádi és az alsó Erzsébeti szőlő és szántóföld tulajdonosok közösen elhatározták, hogy a csurgói töltés szakadást, melyen keresztül a legcsekélyebb árvis is elöntötte birtokait, közköltésen eltöltetik. Ebből a célból kérelemmel fordultak a szegedi m. kir. folyam mérnökséghez, hogy a 83-ik számú átmetzés medréből földet hordathassanak. A folyam mérnökség részéről Káló Gyula kir. mérnök két patkát ki is mutatott, és megengedte, hogy azt a töltésbe behordathatják. Ezután megalkudtak, egy Baksai alias Szitás nevezetű szegény emberrel 125 frtba. Baksai egész télen töltött és egy csikóval, nem több mint 2500 köb méter földet hordott ki, még végre a töltést elkészítette. A tél folyamán szegény ember majd meghalt éhen: mert addig egy krajczárt sem akartak fizetni, még a töltéssel készen nem lesz. Most pedig midőn befejezte, 25 nagyobb részben alsó Erzsébeti birtokos a rájuk eső fizetést egyszerűen azzal a kijelentéssel tagadják meg, hogy nekik a töltés nem kell. Különben erre a letagadásra a példát egy nagy birtokos adta, aki még a töltés nem volt, 100 frttal szándékozott hozzá járulni a költségekhez. Midőn a töltés építéshez hozzá kezdtek, akkor már csak 50 frtot ígért. Később, midőn a töltés félig elkészült, leszált 25 frtra: végre, midőn kész lett, akkor kijelentette, hogy egy krajczárt sem ad bele. Most az a töltés készítő szegény ember, amennyiben minden egyes birtokos tanuk előtt egyezett a töltés kiépítésébe, egyenként be peresítette őket a községi bíróságnál. Megjegyzendő, hogy egy hold föld után nagyon csekély díjat tartozának fizetni; mindazonáltal halljuk, még is akadt olyan jólelkű ember, aki, most is arra biztatja a birtokosokat, hogy ne fizessenek.

— **Megszűnt a sertés vész.** Községünk előljárósága országszerte körözötte, hogy nálunk a sertés vész tökéletesen megszünt. Ennek következtében a szomszéd községek határukat feloldották a hatósági zár alól.

Felelős szerkesztő: Sder János.

Kiadólapfajtadonos: Weisz Márk.

Nyiltér.

E rovatért nem felelős

a Szerk.

UNGHVÁRY SANDOR gyümölcsfa-iskolája Czegléden.

Ungváry József e lapok hirdetési rovatában a következő nyilatkozatot teszi közzé:

„Ungváry László teleptulajdonos, kinek telepe van és Ungváry Sándor, kinek telepe nincs (ki csak Ungváry Lászlónál alkalmazott irnok) egy és ugyan az. A hirdetésükben használt jelző (fával kupezkedik) jó hírnévnek örvendő telepeim rongálására és a nagyközönség félrevezetésére szolgál. Ezen jelző megczafolására és teljes érvénytelenségére feleletet adnak idei árjegyzékemben közjegyző által hitelesített elismerő nyilatkozatai. Különben jelenleg 9 hold üzemenkéses telepem van.“

En — Ungváry Sándor — csak örülök azon, hogy bátyám Ungváry Lászlónál, ha úgy tetszik mint irnok, de nekem mégis úgy tetszik, hogy 8 éven át belfagya is voltam a vállalatnak. Itt váltam szenvedélyes gyümölcsészé; itt tanultam meg a munkát becsülni és hogy miként lehet egyes-estelkünek lenni és elősdi módjára senkit meg nem károsítani. Ön József ur 3-szor lett e helyről elbocsájtva és mindannyiszor jellemtelen módon szegény bátyám ellen zadított szülőt, rokont, jóbaratot, kik ugyan-

akkor részben vagy egészben nagy összegig megvonták bátyamtól a támogatást, melyből végtelen károk származtak. Egyébként tudva van, legutóbb is csak azért ment bátyámhoz, hogy követni szokott eljárását úgy az irodában, mint a telepen, valamint nagy fáradsággal betanított embereit és sok más mindent magához vehessen, hogy így azok segítségével — az adott becsületet megszegve — hasonlóan vállalatához kezdhessem, mert jól tudta azt, hogy

Czepléden az Ungvári nevet használni illetve bátyám szénáját huzogatva (mert a rendelő emlékezetében leginkább Czepléd és Ungváry név marad fenn) mégis csak olcsóbb mód lesz a boldogulás, mint más városban, kezdve a nagy költségű (40—50 ezer forintba menő) hirdetés mellett, valamint becsületes kiszolgálás után saját terményével az egész országra nézve elismertetni vállalatát.

A fentiek, de inkább az alant következők után a nagy közönségen a sor megítélni, hogy mennyit érő József ur mód nélkül való hánykolódása.

Közjegyzőhöz hitelesített másolat az 50 kros bélyeggel ellátott eredetiről:

1 szor. Nyilatkozat. Mivel ösém Ungváry Sándor nyolcz éven keresztül csekély évi fizetésben részesült, végkielégítés címén átengedek részére négy évi kiürítés mellett tanuk előtt kijelölt 25 tábla vadonez és nemes ojtást olyképen, hogy ezen táblától kiürítés után egyenként 500—500 forintot tartozik fizetni, azonban öt illeti fenti ideig az árjegyzéki, hirdetési és minden néven nevezendő munkálati költség. Folytatólagos telepítés esetén pedig minden egyes új tábla után 50 ft évi hasznóbért tartozik fizetni. Felolvasatván, aláíratott. Czepléden, 1896. december 15-én. Ungváry László s. k. Előttünk Zámbo János s. k. tanu. Rupp Frigyes s. k. mint tanu.

(Tehát tényleg van telepem, egyébként is kereskedelmi akadémiát végezve, legalább is formálhatok annyi jogot, ha nem többet, jegyzék kiadás és hirdetéshez, mint

a mennyit József ur (ki eredetileg pék volt) magának megenged.)

2 szor. Bizonyítvány. Hogy Ungváry József czeplédi biskola tulajdonosnak, két helyen levő telepen, gyümölcs vadonez és esemetekkel összesen 6 1/2 hold (1200 □ öf) terület van beültetve, ezennel bizonyítom. Czepléd, 1897. február 14. Bezzeg Pál s. k. városi mérnök.

(Tehát József ur itt is schwiná-lizik, mert telepe nem 9, hanem csak 6 1/2 hold.)

Czepléd 1896. márczius 18.

Táborita János urnak

Jász-Apáti.

3 szor. És kérdem, mit akar ön azon nagy része szemét fával, mi nekem küldött nagy állományából, ugy hiszem, elfeledte Ön, hogy én ismét eladó vagyok és hogy én szép fákat és nem szeméket vettem meg st.

Ungváry József.

Tehát a József ur Jász-Apátirol Táboritától tavaly csemétét rendelt, még pedig erről az egy helyről 4675 darabot, de ezek fenti sajátkezűleg irt sorai szerint is számétre valók voltak, ugy hogy ezért József ur Táboritát 2984 1896. sz. alatt a czeplédi bíróságnál be is perelte.

De ne higye a nagyközönség, hogy csak Jász Apátirol rendelt József ur csemétét. Vedród, Acsuth, Nagy-Körös, Torda, Kalocsa stb. városokból szállítja waggon számra azokat, behurcolva és szétterjesztve vele az egész országban a fioxerat.

És mivel az ilyen szédelgésnek híre fut, a károsítás nem a kevésbé ismert József, hanem a széles körben és régen ismert Ungváry László és most már czeplém rovasára is esik.

Hogy a nagyközönséget az ilyen szédelgéstől és a fioxera széthurcolásától megóvjam, legközelebb nem csak az itteni leadó állomást kísértetem figyelemmel, hanem ez ügyben lépést fogok tenni a földművelésügyi miniszternél is.

Záradéku! szükségesnek tartom kijelenteni, hogy legközelebb József urnak (országos fakapecz) a szentelenségig vitt élelmességét igen sok hiteles adattal fogom kiegészíteni.

Ungváry Sándor.

Az én gyártmányaimat,
mint kitűnőt és olcsót ismernek!

Remontoir nickel óra 3 ft 50; Remontoir ezüst 6 ft; Remontoir anker spirál brejér 15 köre 10 ft, 16 köre chaton sistema üvegfedél 12 ft Wecker óra, ankerjárás, világító primafaj 1 ft 70; Regulateur 1 napig járó utóvel 5 ft 75; Regulateur 10 napig járó utóvel 8 ft 50 Illusztrált árjegyzék, órák, linézok, Regulateur arany- és ezüst neműekről a leggyeszebbtől a legfinomabbig ingyen és bérmentve. Nem éjszák esetén az arut kieseréljük vagy a pénz visszaidjuk.

Eugen Karecker, óragyár 38 sz.

Bregenz am Bodensee. 20—18

☞ Két évi jóállás. ☜

Pénzkölcsön 10—6

birtokra, házakra, gyárakra és gőzmalmokra első helyű betáblázásra 40 évre 4 1/2 százalékra, 50 évre 4 százalékra, 2-ik és 3-ik helyű betáblázásra 6 százalékra.

☞ Pénzt ☜

váltóra 5—6 százalékra 10,000 frtig gyorsan és discretio mellett szerez, — valamint drága adósságokat convertál, ugyszintén váltókat leszámítottat

SCHWARCZ MÁRTON

Budapest, VII. Miksa-utca 11. sz.

Kitűnő referenciákkal szolgálhatok.

A M. K. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE

Budapest, Váci-körút 32. szám alatt.

Ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült gőzesőplögarnitúráit, ipari ezélokra alkalmas „Compound” lokomobiljait, teljesen vashól készült szalmakazalozó gépeit, gőz-kukoriczamorzsolót, Stibor-féle körfürészeit, kaszáló- és aratógépeit,

továbbá S A C K - féle ekéit, vetőgépeit, boronáit és egyéb gazdasági gépeit.

☞ Árjegyzék ingyen és bérmentve. ☜

10—1

Gyümölcsfa vadonezok és nemes ojtványok eladása.

(Vadoneznál 3—5—10.000 darab vételénél 5—10—15 százalék engedmény!)

A rendkívül gazdag gyökérezeti életérő vadonezok erősség szerint egyenlő vastagságukra vannak válogatva, mely végtelenül nagy előny a rendelőre nézve, ezen felül az árak is mérsékeltek, illetve igen alacsonyak

3—4—5 éves állandó, vagyis termő helyőkre kiültethető és ott azonnal beoítható vadonezok:

I. minőségű 20 mill méter vastag 100-a 10 ft.
II. " 15 " " " 100-a 5 " "
III. " 12 " " " 100-a 2.50 "

Kézbeli nemesítésre alkalmas 2—3 éves vadonezok:

I. min. 10 mm vast. 100-a 2 ft 1000-re 18 ft.
II. " 7 " " 100-a 1.60 " 1000-re 14 " "
III. " 6 " " 100-ra 1.20 " 1000-re 11.50 "

Nyári szemzésre alkalmas 1—2 éves vadonezok:

I. min. 5 mm. vast 100-a 1 ft 1000-re 9.50 ft.
II. " 4 " " 100-a 0.80 " 1000-re 7.50 " "
III. min 3 mill m. v. 100-a 0.60 ft. 1000-re 5.50 ft"

Vadonezok a következőkből rendelhetők meg: körte, alma, doucin, paradicsom birs prunus myrobolana, szent joulie, kökény, sárga baraczk, mandula, őszibaraczk, fekete meggy, sajmeggy, (prunus mahaleb) eper

A rendelés fogantatásáa illetve összeállításánál a (milli-méterrel kitűntetett) méretek pontosan betartatnak.

Gazdasági ezélokra alkalmas 4—5 éves (nem ojtott) eperfából igen nagy készlet van. A csemetek drbja 25 kr; 100 drá ára 20 ft, 1000 drb ára 170 ft. A gyengébbek aránylag olcsóbbak.

Minden vadonezok megrendelhetők

3—3

UNGHVÁRI SÁNDOR, gyümölcsfa-iskolájában Czepléden.

Ugyancsak fenti ezégnél kaphatók magas magas törzsű és törpére neveit körte, alma, szilva, őszibaraczk, kajszin, cserosnye, meggy, eper birs és noszpolya is a következők mellett:

Az 1—2 éves igen szép csemete darabja 15—20 kr., a 2—3 éves igen szép csemete drbja 55 kr., a 3—4 éves igen szép csemete drbja 30 kr., a 4—5 éves legerősebbek darabja 35 kr. — Nagyobb vételknél árengedmény adatik.

☞ !! Tessék árjegyzéket kérni !! ☜

Csongrád, 1897. Nyomatott Weisz Márk könyvnyomdájában.